Ištirtas pilkapis Nr. 1 skiriamas Rytų Lietuvos pilkapių kultūrai ir datuojamas V–VI a.

**Valdemaras Šimėnas**

**Research on the first group of Baravykinė barrow cemetery, 1997**

In 1997 VU studied 1 barrow from the first group of Baravykinė barrow cemetery. The barrow was encircled with stones and oval pits-ditches. Also, the team observed a cremation burial with an iron oval buckle. The barrow is ascribed to the 5th–6th centuries.

**Valdemaras Šimėnas**

## Dvyliškio (Paraisčių) pilkapyno tyrinėjimai 1997 metais

1997 m. VU pradėjo Dvyliškio (Paraisčių) pilkapyno (Vilniaus raj., Sužionių s-ja) tyrinėjimus. Buvo ištirtas vienas kvartalinės linijos ardomas pilkapis.

Dvyliškio (Paraisčių) pilkapynas yra 2 km į ŠV nuo Nemenčinės–Pabradės plento ir 300 m į Š–ŠV nuo Paraisčių pilkapyno. Pilkapiai išsidėstę į Š nuo kelio, einančio nuo plento į Sužonis. Jie yra Kregždės miško kvartale Nr. 70. Grupėje priskaičiuojama 13 pilkapių. Pilkapiai dideli, 8–19 m skersmens. Beveik visi pilkapiai viduryje įdubę. 1936 m. 10 pilkapių čia ištyrė H. Cehak-Holubowiczowa. Kai kurie pilkapiai apjuosti duobėmis ir grioviais. Keliuose pilkapiuose matoma vainikų akmenų. Dalyje pilkapių esama seniai iškastų duobių. ŠV pilkapyno dalyje esantis kraštinis pilkapis per vidurį pažeistas tiesiant kvartalinę liniją. Jis ir buvo ištirtas.

Kvartalinė linija yra šiek tiek pažeidusi dar vieną pilkapį. Į P nuo Dvyliškio (Paraisčių) pilkapyno, kitoje kelio pusėje, yra dar du pavieniai pilkapiai. Vienas jų įtrauktas į paminklų sąrašą, kitas – esantis į PV nuo jo – nesaugomas.

Ištirtas pilkapis Nr. 1(11) su duobėmis yra 18 m skersmens (sampilas 15 m skersmens) ir 1 m aukščio. Pilkapį beveik per centrą iš P į Š kerta kvartalinė linija. Pats sampilas dar nedaug pažeistas. Kvartalinės linijos arimas 2,5 m pločio ruože nuardė apie 20 cm storio sampilo paviršių, o pats arimas siekė dar apie 20 cm gylį. Pilkapio centre seniau buvo iškasta didelė duobė. Dabar ji beveik užslinkusi. Pilkapio pakraščių paviršiuje matomi keli vainiko akmenys. Nukėlus velėną, pilkapio sampilo ŠR ir R dalyje, paviršiuje, pradėjo dengtis pavieniai akmenys. Jie gulėjo netvarkingai ir nesudarė aiškesnių akmenų konstrukcijų. Akmenys įvairių dydžių: 10x8x8; 12x10x6 cm ir panašūs. Galima išskirti tik kelias akmenų koncentracijas. Viena jų sudarė tarsi eilę, nukreiptą nuo pilkapio centro R kryptimi. Pilkapio P ir V pusėje pasitaikė tik keli pavieniai akmenys.

Giliau (60–80 cm gylyje) pilkapio sampile surasti du degintiniai žmonių kapai. Vienas jų (kapas Nr. 1) rastas 2,4 m į ŠR, antrasis (kapas Nr. 2) – 3,5 m į PV nuo pilkapio centro. Jie be įkapių. Degintiniai kaulai kape Nr. 1 sudarė kompaktišką krūvelę. Kaulų labai daug (apie 15 cm storio sluoksnelis) ir jie švariai išrinkti iš apeiginio laužo. Kapo skersmuo apie 45 cm. Kape Nr. 2 degintiniai kaulai plačiai paskleisti. Kapo skersmuo apie 70–65 cm. Jie supilti plonu sluoksneliu, tik kapo centre sudarė apie 5–3 cm storio sankaupą. Kaulai taip pat švariai išrinkti iš apeiginio laužo. Jokių degėsių aplink abu kapus nepastebėta.

Pilkapio sampilo pakraščiuose atsidengė akmenų vainiko likučiai. Kiek geriau akmenų vainikas išliko pilkapio Š, ŠR, ir R dalyse. Tačiau jis krautas netvarkingai su dideliais tarpais. Kitur vainiko vietą žymėjo tik pavieniai dideli akmenys. Jie 50x35x30; 70x50x35 cm dydžio. Vidinis pilkapio akmenų vainiko skersmuo apie 12,5 m. Už akmenų vainiko buvo keletas ovalo formos duobių. Duobės gilios (apie 70–75 cm), dar ne visai užslinkusios, aiškiai matomos šiandieniniame žemės paviršiuje. Tarp duobių būta tarpų. Prie pilkapio augantys dideli medžiai neleido iki galo išsiaiškinti duobių kontūrų. Duobėse aptikta gana daug akmenų. Atrodo, kad dalis jų bus nuriedėję iš sampilo akmenų vainiko. Keliose duobių vietose pastebėta degėsingų dėmių.

1–1,05 m gylyje nuo sampilo viršaus atsidengė pirminis žemės paviršius. Tai tamsesnis 8–10 cm storio su smulkiais degėsiukais žemės sluoksnelis –

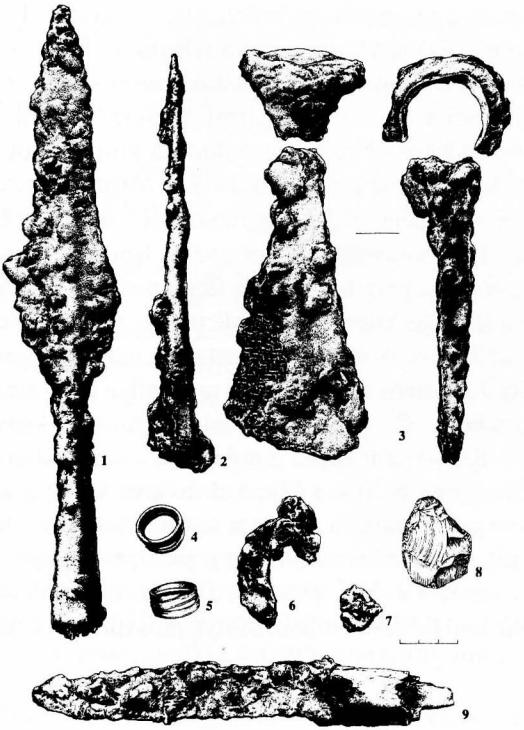

Pav. 15. Dvyliškio (Paraisčių) pilkapynas.
Pilkapis Nr. 1 (11), kapo Nr. 3 radiniai:
1 – ietigalis, 2 – yla (?), 3 – kirvis, 4, 5 – įvijiniai žiedai, 6 – lankinė segė, 7 – sagtis,
8 – skiltuvas (?),
9 – peilis (1–3, 6, 7, 9 – geležis, 4, 5 – žalvaris, 8 – titnagas).
Fig. 15. Dvyliškis (Paraisčiai) cemetery.
Borow No 1 (11), grave No 3:
1 – spearhead, 2 – awl (?), 3 – axe with a blunt end, 4–5 – spiral rings,
6 – fragment of a crossbow brooch, 7 – buckle,
8 – steel (?), 9 – knife (1–3, 6–8 – iron, 4–5 – bronze).

velėna, kuri, prieš supilant pilkapį, matyt, buvo išdeginta. Jame rasta kelios lipdytinės keramikos (matyt, vieno puodo) lygiu paviršiumi šukės. Pilkapio centre pirminis žemės paviršius perkastas. Įžemyje, 1,78 m nuo pilkapio sampilo viršaus arba 75 cm nuo pirminio žemės paviršiaus, surastas griautinis žmogaus kapas Nr. 3. Kapo duobės kontūras neaiškus. Duobė stačiakampio formos, apie 2,4x0,9 m dydžio. Mirusysis orientuotas galva V 260° kryptimi. Griaučiai išlikę fragmentiškai – tik kaukolė, ilgieji rankų ir kojų kaulai. Karsto žymių nepastebėta. Sprendžiant iš įkapių, čia palaidotas vyras. Jam prie kairiojo peties padėtas ietigalis. Jis surastas 30 cm aukščiau už visas kitas įkapes. Mirusiojo kairėje akiduobėje gulėjo žalvarinis įvijinis žiedas. Ant krūtinės rasta sulaužyta geležinė lankinė segė aukštu lankeliu. Juosmens srityje įstrižai gulėjo ilga geležinė yla (?) ir peilis. Ant dešiniosios kojos šlaunies buvo padėtas pentinis kirvis. Jo ašmenys atsukti į V pusę. Kirvio penties galas nulaužtas ir surastas prie pėdos kaulų. Šalia gulėjo titnaginis skiltuvas (?). Ant dubens kaulų gulėjo dar vienas įvijinis žiedas su piršto nareliu viduje ir maža geležinė ovalo formos diržo sagtelė (pav. 15). Sprendžiant iš įkapių ir pilkapio įrangos, griautinį kapą Nr. 3 galima datuoti IV–V a. pradžia. Degintinių kapų datavimas lieka neaiškus. Aišku, kad jie įkasti vėliau. Matyt, juos turėtume datuoti maždaug VI–VIII a.

**Valdemaras Šimėnas**

**Research on the barrow cemetery in Dvyliškis (Paraisčiai), 1997**

In 1997 VU examined 1 disturbed barrow from the barrow cemetery in Dvyliškis (Paraisčiai). The team noted loose stones of different size, which were arranged in a row-like manner. The barrow, that contained 2 cremation burials with no burial items, used to be surrounded by a loose stone circle and oval pits with stones behind it. In the subsoil there was unearthed a primary male burial with such items as a spearhead, a finger ring, an iron moulded crossbow brooch, an iron awl (?), a knife, an axe with a blunt end, a finger ring and a small iron oval-shaped buckle. The barrow dates to the 4th–early 5th centuries. The dating of the cremation burials remains problematic.